

דניאל

דברים לזכרו מפי הדוד עוזי

האזכרה השנה לדניאל עומדת בסימן מספר שנות חייו ופרק הזמן הזהה שחלף מאז שנפל ועד היום.

אבל 20 ו-40 אינם רק מספרים. הם מציינים שלבים מוגדרים במחזור החיים. למעשה, המקורות היהודיים נדרשים לייעוד ולמאפיינים של האדם בגילאים השונים: בן חמש למקרא, בן עשר למשנה, בן שלוש-עשרה למצוות, בן חמש-עשרה לתלמוד, בן שמונה-עשרה לחופה. בשלב המקודם הזה של ילדות ונערוּת ההתקדמות היא מאוד מהירה וכל כמה שנים בודדות ניצבת משימה אחרת.

בהמשך, ובעיקר מגיל 20, התפקידים והכישורים משתנים בקצב יותר איטי של כל עשור. לאחר שבשנות העשרים רודפים אחר עבודה ופרנסה, ובשנות השלושים אחר כוח ומעמד מקצועי וחברתי, עכשיו בגיל 40 דניאל היה צריך להגיע לבינה - איש עם ניסיון, חוכמת חיים, מיושב בדעתו, שיכול לשפוט ולהעריך דברים בצורה שקולה.

ואני בטוח שאם דניאל היה איתנו היום הוא היה, מצד אחד, בוודאי מייעץ לגיא, לנגה ולדניאל ולבני/ות הדודים ובנות זוגם שהם כולם פחות או יותר בשנות העשרים או ראשית שנות השלושים שלהם האם כדאי ללמוד או לא, מה ללמוד, היכן נכון לעבוד או אפילו להתגורר; ומצד שני גם היה עוזר לנו, היותר מבוגרים, להבין את המורכבות של ימינו של מדוע פורצות מגיפות, מדוע יש מלחמות, ומה פשר השינויים המשטריים אצלנו ובעולם בכלל. ולכן דניאל חסר כל יום אבל לעיתים החיסרון שלו מקבל מימד חדש.

והמקורות היהודיים שציטטתי מהם קודם לא התייחסו לאפשרות שאנשים יסתלקו בגיל 20. למרות שהם נכתבו לפני קרוב לאלפיים שנה, בתקופת המשנה, כאשר תוחלת החיים של אנשים הייתה בערך שלוש שנים, אבל מי שהתגבר על סכנות הינקות הרי שההתנהלות הצפויה הייתה שהם יגיעו לזקנה בגיל 60, ולגבורה בגיל 80, והמוות (המיתה) הייתה אמורה בכלל לחכות עד גיל 100. ובמשפחה שלנו, הסבים והסבתות של דניאל ברובם הגיעו לגילאים די מופלגים, ואין סיבה לחשוב שלולא המלחמה ההיא גם דניאל לא היה מאריך ימים.

ואם כבר הזכרתי אותם, אז סבא מנק וסבתא סטלה הגיעו לגיל 90 – לגיל שעליו נאמר לשוח – להתחיל להיות חלשים, להתחיל ללכת כפופים. אבל הם הפכו לכאלו הרבה יותר מוקדם, כשדניאל נפל. אז כבה אצלם האור, הם כבר לא היו יותר חזקים, הם לא יכלו לעמוד זקופים.

ואיש באמונתו יחיה עם הצפונות האלו של המספרים.